

חומריות ורוחניות

א. אורות ישראל | פרק א'

יב. היהדות הניסית והיהדות הטבעית הן משולבות זו בזו. אחוזות אחת בחברתה כאחיות נשמה בגוף. וכמלחמה שבאדם הפנימי היחיד. שלפעמים הנשמה מתגברת, והיא מאירה, אבל הגוף נלקה עי"ז יותר מדאי, ומתוך כך באה נטיה הפכית לחזק את הגויה, והנשמה סובלת מחשכת הגשמיות, וחוזרת נטיה נשמית להופיע, ובכל אותן העליות והירידות שיווי המשקל הולך ומתקרב, — כמו כן הוא ביהדות הכללית. כשהרעיונות תולדות היהדות הניסית מתגברים, הרי היהדות הטבעית נלקה, וממילא מרגשת גם היא בחסרון זה, שבליקוי זה של היהדות הטבעית אובד הוא ההוד שבקומתה הרוחנית של היהדות את בסיסו, וממילא בהדי הוצא לקי כרבא, ונלקה ג"כ הנצח שביהדות, הניסיות שבה והלך מחשבותיה, עומק רגשותיה וחיותה המעשי שלה. עד אשר בכח החזרה התכופה, ההולכת ובאה משך של תקופות שונות, ההשתלמות הקומתית של האומה בשיווי המשקל הולכת ומתקרבת, והנצח וההוד יחדיו משפיעים הם את כחם וכנסת ישראל מתעלה עליהם, היא המקור להיהדות בכללה בשני ערכיה הכלליים, היא עולה על שניהם במהות ההתחלקות שלהם, ומזוהר תפארת ישראל הרי היא סופגת את אורה, וממילא מתמוגגות הן שתי הצורות הללו אשר לכנסת ישראל, הניסית והטבעית, בכל הסתעפיותיהן, במעמד כזה שכל אחת מרחיבה את הגבול של חברתה.

ב. אורות התחיה | פיסקה מ"ד

מקובלים אנו שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל ובישראל, בפרק שהתחלת תחית האומה תתעורר לבא. השלוח הגשמית שתבא להלק מהאומה, אשר ידמו שכבר באו למטרתם כולה, תקטין את הנשמה, ויבאו ימים אשר תאמר אין בהם חפץ. השאיפה לאידיאלים נשאים וקדושים תחדל, וממילא ירד הרוח וישקע. עד אשר יבא סער ויהפך מהפכה, ויראה אז בעליל כי חוסן ישראל הוא בקודש עולמים, באור ד' ובתורתו, בחשק האורה הרוחנית, שהיא הגבורה הגמורה המנצחת את כל העולמים וכל כחותיהם. הצורך למרידה זו, היא הנטיה לצד החמריות, שמוכרחת להולד בכללות האומה בצורה תקיפה אחר אשר עברו פרקי שנים רבות, שנאפסו לגמרי מכלל האומה הצורך והאפשרות להתעסקות חמרית, וזאת הנטיה כשתולד תדרך בזעם ותחולל סופות, והם הם חבלי משיח אשר יבסמו את העולם כולו ע"י מכאוביהם.

ג. אורות ישראל | פרק ו'

ד. מפני הנטיה החמרית היתרה, שאבדה את שווי המשקל לעומת הנטיה הרוחנית, הולכים עמים וכלים. בישראל שווי המשקל חקוק בעצם טבעו. אמנם זהו רק לענין שלא תשאר מחלת הנטיה היתרה קבועה באופן שאין לה רפואה, אבל פגיעה מפני הנטיה היתרה פוגעת בישראל, ועוד ביותר משאר האומות, מפני חריפות האופי שלו. האליליות, שפגעה בנו כל ימי התקופה הארוכה שעד חורבן הבית הראשון, היתה תולדה מנטיה חמרית יתרה, והיא קבעה ג"כ את תולדותיה באומה באופן המחולל מדות נשחתות רבות. בזמן הבית השני, שהאליליות נחלשה, יצאה הפגיעה הזאת להגלות בצורתה של שנאת חנם, שלא היתה שום תרופה למחלה כ"א ע"י שבירת האומה, באופן שלא יהי' לה ימים רבים מה לעשות בענינים חמריים בכללותה, ונשארה פנית האומה כולה, בכל ימי הגולה הארוכה, רק לדברים נשגבים ונאצלים. אמנם הנטיה היתרה היוצאת מהשווי אל הרוחניות ג"כ מזיקה הרבה, עד שהיא מאבדת את ההוד האמתי מהרוחניות עצמה, ומ"מ בתור רפואה לנטיה חמרית מופלגת משמשת היא בכל אופן. ע"כ אע"פ שהיחידים נטו לחמריותם, כפי מדת הכרח החיים ותאותיהם, מ"מ האומה בכללה לא הי' לה שום עסק חמרי מאז גלותה. והנה עתה בעת ההתעוררות של התחיה הלאומית היא לנו האות שכבר נתרפאה המחלה הכללית, באופן שכבר ניתנה רשות לאומה להיות לה שיח בענינים חמריים בכללותה. הנטיה הראשונה מההפלגה הרוחנית אל החמרית מוכרחת להיות בהפרזה קצת לצד האחרון, וזהו מקור חוצפא של עיקבא דמשיחא. מ"מ לא יאריך הזמן של הנטיה הקיצונית הזאת, כיון שביסוד האומה מונח שווי המשקל. ע"כ אך ינוח הסער וילכו הענינים לצד המעלה והמשקל הראוי. בעלי ההשפעה צריכים למצא את האורה הרוחנית, שיש בנטיה החמרית, ואת מטרתה הפנימית, וכפי מה שיגלו זה ברבים כן תתרפא מחלת החוצפא ותאבד את סימניה הרעים, ותתעורר האומה בכלל למציאותה הטבעית, ויגלה עליה הדר נשמתה.

ד. הרב קוק | אורח משפט, עמ' רמ"ח

אגלה אוזן הדר"ג מר שיחי, אע"ג דמהסתם לא חדת היא לו, דמסתפינא מהך דספרי האזינו ותמלא ארצו וגו', והוא בסמך על הפסוק שמנת עבית וכו', שהוא ג' דורות לפני ביאת המשיח. ואדוני יבין מחשבת, מ"מ יעשה הקב"ה למען שמו, ויקרב קץ ישעו, ונשגב ה' לבדו במהרה בקרוב.

ה. ספרי | דברים שי"ח

(טו) וישמן ישורון ויבעם, לפי שובע מורדים וכן אתה מוצא באנשי דור המבול שלא מרדו בהקדוש ברוך הוא אלא מתוך מאכל ומשתה ומתוך שלוחה ... וכן מצינו באנשי מגדל ... וכן מצינו באנשי סדום ... וכן אתה מוצא באנשי מדבר ... אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אמור להם לישראל כשאתם נכנסים לארץ אי אתם עתידים למרוד אלא מתוך אכילה ושתיה ומתוך שלוחה שנאמר כי אביאנו אל האדמה אשר נשבעתי לאבותינו זבת חלב ודבש ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים (דברים לא), אמר להם משה לישראל כשאתם נכנסים לארץ אין אתם עתידים למרוד אלא מתוך אכילה ושתיה ומתוך שלוחה, שנאמר פן תאכל ושבעת ובקרך וצאנך ירכיון ורם לבבך ושכחת את ה' אלהיך (דברים ח) ... וכן אתה מוצא לימות המשיח שאין עתידים למרוד אלא מתוך אכילה ושתיה

שנאמר וישמן ישורון ויבעם וימש אלה עשהו... דבר אחר שמנת עבית כסית, אלו שלשה דורות שלפני ימות המשיח שנאמר ותמלא ארצו סוסים ואין קצה למרכבותיו ותמלא ארצו כסף וזהב ואין קצה לאוצרותיו ותמלא ארצו אלילים למעשה ידיו ישתחוו לאשר עשו אצבעותיו (ישעיה ב).